

EDITORIAL

El desproposit com a norma

La societat valenciana viu instal·lada en una sort de desproposit permanent en el que l'aberració es tan quotidiana que ja no crida ni l'atenció.

El mes passat alertàvem de la forma caòtica en que estaven escrits els cartells explicatius de la falla del **Ajuntament de Valencia**, de les innumerables faltes d'ortografia -entre uns altres desgavells leixics- que se podien llegir, independentment del codi ortogràfic des del que s'analisen. Esta mostra d'absolut desinterés per la llengua valenciana (o per l'artificial dialecte del barceloní al que ells nomenen "valencià", igual te per a l'argument), es tan habitual que ja no pareix estranyar a ningú.

Aixina s'enten que passe desapercbut en el lloc més centric del **Cap i Casal**, en la plaça de l'**Escolania de la Mare de Deu dels Desamparats**, un rotul que ni fet a proposit resultaria més ridícul. Ahi queda, per a recordar a la posteritat l'ignorància i la desídia de l'Ajuntament que l'ha posat (o autorisat) i que, orgullosament tallat en pedra, resa: "**Plaça de l'Escolania de la Mare de Dèu dels Desemparats**". Si, si, ni Nou, ni Onze, es la mare de "Dèu", en la "è" oberta, que no la mare de "Déu", en la "é" tancada, que es el nom de la divinitat.

Per un altre costat, ¿val la pena tornar a dir que mai, absolutament mai, a la Mare de Deu l'han nomenada els valencians de cap altra forma que "**dels Desamparats**"? Quant més antivalencià es el fet, i més insulta la memòria d'este Poble, més se repeteix per tot arreu.

De tot açò podria debatre -pero debatre de veres, no com fan ells- el **Consell Valencià de Cultura (CVC)** si no estiguera tan ocupat en demostrar, un dia si i un altre també, que ni l'importa l'autèntica **Cultura**, ni te res de **Valencià**, ni val per a res el seu **Consell**.

Recordem que el seu "moment de glòria" fon aquell dictamen sobre la llengua en el que proponien, com si haguera segut una iniciativa seua, la creació de la **Academia Valenciana de la Llengua (AVL)**. Mes avant el mateix **Jordi Pujol** desvelà que això de la AVL estava pactat d'abans en **Zaplaña**, en lo que se posà de manifest que el CVC va fer de gosset falder al servici dels polítics, montant una pantomima davant de l'opinió pública sobre un tema que ja estava decidit.

En conte d'amagar-se i procurar passar desapercbut després del paperot representat, i després de l'absolut desprestigi en que havien

deixat a l'institució, no han deixat d'unflar el pit i fer-se els importants, volent passar per independents, com si no saberem ja tots que eixa institució la crearen els polítics per a servir-se d'ella a la seua conveniència.

Desficiosos com estan, i no sabent qué fer per a que se parle d'ells, l'última ocurrencia ha segut redactar un informe recolzant la ridícula proposta del **Ajuntament de Castello** de declarar **Be d'Interés Cultural (BIC)** les **Bases del 32**. Este mateix CVC que no digue esta boca es meua mentres el **Ajuntament de Sueca** derrocava la casa de **Bernat i Baldovi**, un dels més importants autors de la **Renaixença** valenciana, es preocupa ara de que aquella estafa del 32, aquella trampa en la que el catalanisme, com sempre ha fet, s'aprofità de la bona voluntat dels autèntics valencianistes (igual, igual que han fet en la creació de la AVL), aquella maganxa que nomes servi per a introduir el català en Valencia, tal com reconegué el mateix **Sanchis Guarner**, reba un altre immereixcut reconeixement. Tots sabem ja que si es o no es declarat BIC sera per que convinga o no al govern del PP, i res pesarà en eixa decisió lo que diga o deixe de dir l'absolutament irrellevant CVC.

Pero a on se rebasen tots els nivells de destretall es en la política. Per si no fora prou en les trames de corrupció, inversions anunciades en "confiança" i en les que ja no confia ningú, mijos de comunicació al servici del control de l'opinió pública, implantació d'un esterilitzant bipartidisme..., arriba **J. M. Miralles**, l'actual president de **Unio Valenciana** —el partit que millor representà en el seu moment el sentiment identitari del poble valencià—, i, després d'haver estat denunciant cruament l'antivalencianisme del PP, de sobte diu que recolza el programa d'esta formació. I per a arredonar el despreci als militants del seu partit, regala, com si fora seua, a la Generalitat, la **Senyera** que custodiava UV. Tot açò resultaria inconcebible si no sa-

berem que Miralles no ha fet mes que seguir el camí que han marcat anteriors dirigents d'esta formació, alguns dels quals apareixien en la foto que fixarà per a sempre en la retina esta escenificació perfecta de la falta d'escrupols que poden exhibir sense rubor els polítics.

Esperem impacients a vore quins nous despropòsits nos tenen reservats els nostres polítics després de les properes eleccions del 22 de maig. ¡L'indignació està garantida!

LA CITA

Cap govern es millor que els homens que l'integren.

John F. Kennedy

SUMARI

- 1 EDITORIAL: **EL DESPROPOSIT COM A NORMA**
- 2 LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- FENT MEMORIA: **LA MARE DE DEU DELS DESAMPARATS**
- ENTREGA DE GUARDONS: **XXXI PALMES DORADES**
- 3 FRUITES, VERDURES I HORTALICES (LII): **PARLEM DE LA SAFANÒRIA**
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **LA DÒNA VALENCIANA**
- 4 PASSATEMPS
- RONDALLA: **ELS CLAUS**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Himne del bolletí *Rogle* (fragment)

El bolletí del *Rogle*
S'aclama als seus llectors,
¡Que facen fotocopies
Per a amics i familiars!

...
Salve, amics tan conscienciats;
Salve, sempre adorats llectors;
Salve, colla de bons valencians.

ACTIVITATS CULTURALS MAIG DE 2011

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
www.aellva.org

ARV (Accio Regne de Valencia)
Av. Menéndez y Pelayo, 10-12 b 46910 Alfafar
www.accirov.com

Cardona Vives
C/ En mig, 23-9º-27ª. 12001 Castello
Tel. i Fax: 964 20 04 68
www.cardonavives.com

Colectiu Fullana
www.cfullana.org

GCITS (Grup Cultural Il·licita "Tónico Sansano")
C/ José Santos Orts, 4 - baix. 03204 Elig
www.galeon.com/grupculturalillicita

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.
Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org

Rogle: Vore quadro a banda en la pagina 3.

3, 10 i 17 Maig (dimarts) 19:30 h. Seu de LRP.
DEBATS: Eleccions autonòmiques i municipals.
+ Info **LRP**

6, 13, 20 i 27 Maig (divendres) 19:00 h. Aules de l'edifici Hucha-Bancaixa (C/ d'En mig, cantó en el C/ Colón)

CURS: "Cultura valenciana"
Matricula oberta.

+Info: **Cardona Vives**.

• Relació de les sessions:

6 Maig (div): **Rafael Medina:** "L'obra de Pere Compte. L'arquitectura valenciana del XV".

13 Maig (div): **Juli Moreno:** "Les Normes d'El Puig. Una proposta ortogràfica del segle XX per a la llengua valenciana".

20 Maig (div): **Daniel Sala:** "Teodor Llorente. Vida i obra del llorejat renaixentista".

27 Maig (div): **Francesc Roca:** "Les institucions socials valencianes en l'època foral".

3 Maig (dimarts)

CONCURS DE LES CREUS DE MAIG.

+Info: **LRP**

5 Maig (dijous) 19:30 h. Seu de LRP.

PRESENTACIÓ del llibre de **Fernando Millán:** *Sant Vicent Ferrer: los orígenes de la hegemonía valenciana.*

+Info: **LRP**

6 Maig (divendres) 19:30 h. Seu de LRP.

CONCERT a carrec de **Ensemble de Violins Capella de Sant Esteve**

+Info: **LRP**

6 Maig (divendres) 20:00 h. Iglesia de Santa Caterina. Valencia C.

CONFERENCIA: **Jorge Manuel Rodríguez** (president del CES): "El Llançol Sant".

+Info: Centre Espanyol de Sindonologia, C/ Barcelonina, 3, pis 2, porta 4. Valencia C.

6 Maig (divendres) 20:30 h. Basílica de la Mare de Deu, Valencia C.

MISSA en honor a la Mare de Deu.

+Info: **LRP**

(Continúa en la pagina següent)

FENT MEMORIA

J.P.B.

La Mare de Deu dels Desamparats

El proxím dia 8 es celebra la festa de la **Mare de Deu dels Desamparats**, festa en la que el Poble valencià exteriorisa el seu amor i profund fervor a la Patrona de la Ciutat i Regne de Valencia.

L'orige d'esta devoció està vinculat en l'ambient de preocupació pels mes desfavorits que naix en una societat avançada com era la valenciana del segle XV. En 1410 (l'any passat es commemorava el siscentès aniversari), a iniciativa del **Pare Jofré** es funda el **Hospital dels Folls**, el primer en Europa destinat exclusivament a malalts mentals. Per a ajudar al seu manteniment, quatre anys mes tart, en 1414, es crea la **Confraria de Nostra Dona Sancta Maria dels Ignoscents**, titulat al qual la gent començà a afegir **dels Desamparats** degut a que, entre moltes altres obres de caritat, se fea carrec dels cadavers no identificats. Açò donà peu a que, en 1493, per mig de Real Privilegi concedit per Ferran el Catolic, rebera el nom de **Sagrada Verge Maria dels Innocents e Desamparats**.

En 1885 fon proclamada **Patrona**

de la Ciutat de Valencia. Pero la devoció s'estenia mes alla de les portes del Cap i Casal -ya en el mateix segle XV s'havien constituït confraries filials en Torrent i Morella- per lo que, en 1961, fon proclamada **Patrona principal de la Regio Valenciana**.

Especialment significatiu es el fet de que, com s'ha senyalat ades, fora el poble el que espontaneament li donara el nom de **Desamparats**. Lo qual contrasta en l'intent "oficial" actual de substituir eixe nom pel de "*Desemparats*", despreciant tots els testimonis arrellegats des del segle XIII, que revelen que les paraules "ampar" o "desampar" i totes les seues derivades, no han tingut una altra forma que eixa.

I aixina apareixen en el **Himne de la Coronació**, de 1923, que comença:

La patria valenciana
S'ampara baix ton mant.
¡Oh, Vèrge Subirana
De terres de Llevant!

i conclou

Salve, Vèrge dels Desamparats;
Salve, sempre adorada Patrona;
Salve, Mare dels bons valencians.

ENTREGA DE GUARDONS

J.M.M.

XXXI Palmes Dorades

Enguany l'associació **Grup Cultural Il·licità "Tónico Sansano Mora"**, assentada en el sur de les nostres terres, entre les activitats que organisa ha programat per ad este mes de maig l'entrega d'un dels premis mes tradicionals i consolidats que otorguen les entitats valencianistes.

El proxím dia, 21 de maig viurem en **Elig**, ciutat que conta en dos patrimonis culturals de l'Humanitat: el **Misteri d'Elig** -drama sacroliric- i el **Palmeral**, dels que els valencians podem sentir-nos lligitament orgullosos, l'entrega de les **XXXI Palmes Dorades**, que en la present edició s'han otorgat al **Institut d'Estudis Valencians** i al jove **Mario Vidal**.

Com a associació que nos considereu amiga del Grup "Tónico Sansano" sabem del seu treball, del gran esforç que els suponen mantindre la flama del valencianisme en aquelles comarques meridionals, i per això els encoragem a que seguixquen en la seua labor

valencianisadora. Un treball de conscienciament que busca seguir conformant un poble del que nos sentim i volem seguir sentint-nos orgullosos.

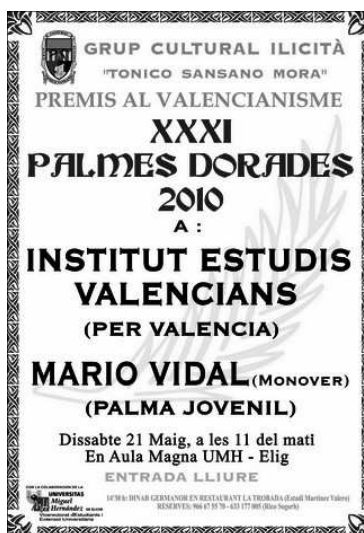
Hem volgut en este **Rogle** escriure este breu, en l'intenció d'homenajar i

difondre la labor dels nostres amics il·licitans, i a la vegada felicitar als guardonats d'esta edició, que a partir d'ara passen a formar part del ya numerós grup de distinguits i tambe d'un colectiu que treballa i seguirà treballant per l'enaltiment de la cultura i de les virtuts patries valencianes.

L'acte es desenvol·larà en l'Aula Magna de l'Universitat

Miguel Hernández d'Elig, a les 11 h. A continuació hi haura un dinar en el Restaurant La Trobada, a les 14:30 h. (Per a confirmar l'assistència i reserva per al dinar es pot cridar al telefon 633 177 005.)

Esperem poder compartir una jornada de germanor que reforce vinculs i contribuïxa a coordinar projectes.

Parlem de la safanòria

Ací tenim, en principi, lo que abans, en el temps de la fam després de la **posguerra incivil**, es cultivava per a menjar i delícia de les haques, rossins, burros, machos, mules,... encara que, en moltes ocasions, preniem part nosatres en el convit. Era prou normal vore als llauradors valencians plantar safanòries en els seus camps per ad este menester, aixina com als chiquets menjar-se'n a mos redó. ¡I ben bones que eren! El temps ha donat la raó ad esta afirmació.

Haurien de passar uns quants anys per a que, en la mateixa mida que s'alluntàvem de la penúria d'aquells temps, anaren apareixent nous productes en la taula que ampliaven la gastronomia dels valencians; entre ells, la **safanòria** menuda de color groc ataronjat, a la que la gent anà, a poc a poc, dient-li "**carlota**". Potser perque, a l'igual que en francès, "carotte", en alemà, "carotten" i en anglés, "carrot", s'acopla millor al seu nom científic **Daucus carot**. En tot cas, nosatres, des del valencianisme hauriem de potenciar l'us de la paràula safanòria, tan nostra, perque de lo contrari, com ya ocorre en tantes atres, caurà en desús.

És una planta herbàcea, bienal, que pertany a la familia de les **umbelíferes**, de fulles compostes, en pomellets de flors blanques o grogues i de raïls penetrants, carneses i allargades. Les varietats més cultivades són: **Tip-Top, Mig llarga, Nantesa, Tantal, Roja de Carentan, Chantenay rex, Roja intermija de James i Roja de Flakkee**.

La **raïl** de la safanòria, grossa i allargada, com ya hem dit, es generalment cònica, de 10 a 20 cm. segons varietats. El color es el descrit, i és el mateix el de la pell que el de la carn. Oferix importants propietats nutritives per la presència de **vitamines B, C i E**, encara que és pobra en proteïnes i greixos. De la matèria colorant groga que posseix esta raïl s'extrau el **caroté**, que es pot afegir a margarines i manteques o formages; igualment, del caroté s'extrau la **vitamina A**. Ademés, la safanòria és altament refrescant, diurètica i astringent.

Se produïx per tot lo món i el seu consum ya és important, especialment en tots els països europeus. Hui és una de tantes hortalices d'us diari, imprescindible en molts guisos i apreciada en el món gastronòmic. El fet de coneixer-la i saber de les seues propietats han fet que, tant domèsticament com en el negoci de la restauració, siga, sense dubte, imprescindible. Els **usos culinàris** són incontables: guarnicions, acompanyant peix o carns (especialment el plat de "ragú", en el qual és casi la protagonista), en ensalades, coent-la en bollits junt en creïlla, ceba i bajoqueta tendra, esprement-la per a prendre-la com a suc, inclús menjant-la en cru.

RESENYA BIBLIOGRAFICA M^A.M.C.

Ballester-Olmos i Anguís, José F. (Coordinador)

La dòna valenciana

Edita: Grup de Dònes Valencianes, Valencia, 2011
(501 pàgines)

Est obra, com diu el subtítol, **Llibre commemoratiu del XXXV Aniversari del Grup de Dònes Valencianes**, celebra els 35 anys d'esta associació, que començà en només sis associades l'any 1977. Es fa un recorregut de l'amplia trajectoria plena de reptes, molts d'ells coneguts, i d'esforços per la difusió i revitalisació de la cultura valenciana. A banda, un il·lustre i nodrit elenc d'escriptors donen constància de l'importància de la figura de la dona valenciana a lo llarg de l'Historia,

L'obra, coordinada per l'Acadèmic de la RACV **J. F. Ballester-Olmos**, consta de tres parts, i una presentació de l'actual presidenta **Mª Teresa Moya Ferrer**.

La **part I** conté dos capítols: "**Història del Grup de Dònes Valencianes**" de **Francisco López** i "**Camareres de la Mare de Deu dels Desamparats del Grup de Dònes Valencianes**" de **Mª Pilar Arnau**, profusament il·lustrada. La **part II**, "**La dòna en l'Història, cultura i costums de València**", la conformen 26 escrits, en valencià o castellà segons l'autor. La **part III**, es un conjunt de poemes i texts agrupats baix el títol: "**Brots de llorer. El Cant dels poetes valencians i unes atres adhesions al Grup de Dònes Valencianes**".

En paraules de **Mª Teresa Moya**, el llibre naix del fervor per la defensa de l'identitat valenciana, i en ell se vol donar l'oportunitat als lectors d'explicar la lluita valencianista que des del Grup de Dònes Valencianes s'ha dut -i se continua- duent-avant.

ACTIVITATS CULTURALS

MAIG DE 2011

(Ve de la pàgina anterior)

6 Maig (divendres) 22:30 h. Seu de LRP.
DANSA de la SANTA CREU i CANT dels tradicionals "Mayos".

Discorrerà pel Carrer Trinquet de Cavallers.

+Info: **LRP**

9 Maig (dilluns) 19:45 h. Seu de l'Aellva.
TERTULIA-TALLER DE PROSA, llegiran: **Ernest Olmos** i **Josep Furió**.

+Info: **Aellva**

10 Maig (dimarts) 19:45 h. Carrer Federic Feases (Zona Mercat del Cabanyal.)

TOTS ELS DIES 9. Homenage a Fedee Feases i a Angels Brull (Angi).

+Info: **Colectiu Fullana i ARV**

13 Maig (divendres) 19:30h Seu de LRP.

CANT D'ESTIL.

Organisa "Lo Rat - Et"

+Info: **LRP**

21 Maig (dissabte) 11:00 h. Aula Magna de l'Universitat Miguel Hernández. Elig.

XXXI PALMES DORADES: Acte d'entrega d'estes distincions.

En la pagina 2 d'este bolletí poden llegir una informació ampliada.

+Info: **GCITS**

24 Maig (dimarts) 20:00 h. Seu de LRP.

TEATRE: *De rebot*, comedia en un acte, original de **Artur Casinos**. Dirigida per **Remigi Pons**.

+Info: **LRP**

28 Maig (dissabte) 10:00 h.

CONEIX VALENCIA. Rutes pel Cap i Casal.

Ruta 4: La Valencia modernista.

Fecha i lloc d'inici del recorregut pendents de confirmació.

+Info: **ARV i Rogle**

31 Maig (dimarts) 20:00 h. Seu de LRP.

TEATRE. Lectura dramatisada de l'obra *¡No es per ahí...!*, original de **Faust Hernández** i **Casajuana**. Dirigida per **Remigi Pons**.

+Info: **LRP**

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527

46002 Valencia ciutat

Telefon: 617 030 370

rogle@rogleconstantillombart.com

Rogle en Internet

Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com

www.cardonavives.com, www.enkara.org,

www.pjvalencianista.org, www.acciurv.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarem a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

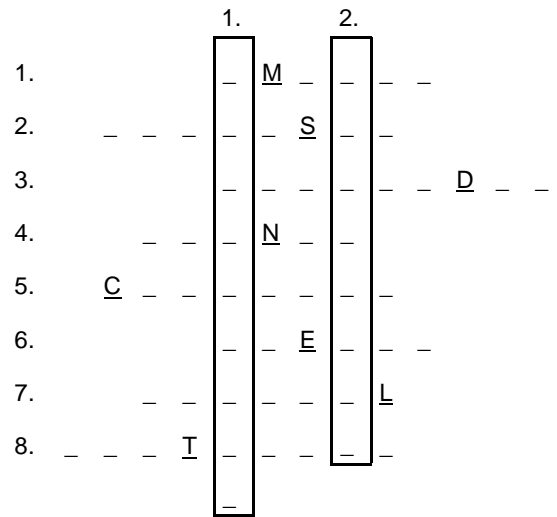
Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Ruralcaixa**, es:

3082 1222 81 4622492421

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

La solucio a peu de pagina.

1. Canter o vaixell alt i estret, de coll llarc, en dos anses, molt utilitzat pels antics grecs i romans.
 2. En la religio cristiana, temps liturgic que precedix a la Setmana Santa i que comença el dimecres de Cendra.
 3. Prisma oblic en el qual les seues bases i cares son rombos.
 4. S'aplica a la persona molt treballadora. En masculí.
 5. Qualitat de senzill, de simple o d'ingenu. Qualitat de qui no te malicia.
 6. Moure's alguna cosa per efecte del vent, formant ones, com una bandera, tela, etc. Fer ones l'aigua.
 7. Varietat de pera molt sucosa.
 8. Privacio de llibertat per un periodo de temps en mans de l'enemic. Forma de vida dels animals no domestics als que s'ha privat de llibertat.
- PARAULES VERTICALS:
1. Donar forma redona ad alguna cosa.
 2. Donar o produir ombra. Posar ombra en una pintura o dibuix.

RONDALLA

M^aA.M.C.

Els claus

Esta es l'història d'un chiquet que tenia molt mal caracter i sempre estava malhumorat. Un dia son pare li donà una **bossa** de **claus** i li digue que cada volta que perguera la **pacincia**, deuria de clavar un **clau** darrere de la porta.

El primer dia, el chiquet clavà **trentaset claus**.

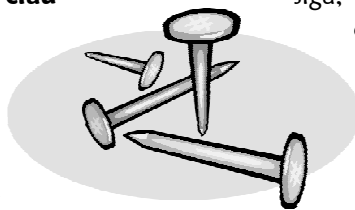
Les setmanes següents, a mida que ell deprenia a controlar el **geni**, clavava cada vegada un numero menor de **claus**.

Descobri que era mes senzill controlar el malgeni que clavar **claus**.

Arribà el dia en que pogue controlar el seu caracter a lo llarc de tot el

dia.

Despres d'informar a son pare, este li va **sugerir** que cada dia que poguera controlar-lo, anara desclavant de darrere de la porta un **clau**, o siga, que fera lo

contrari que fins ara havia fet. Els dies passaren i el jove pogue anunciar a

son pare que no quedaven mes **claus** per a retirar de la porta.

Son pare l'agarrà de la ma i el portà junt a la porta per a que la

vera per darrere, a on s'havien clavat els **claus**.

Li digue: "Fill meu, has treballat de valent, pero mira tots eixos forats que s'han quedat marcats pels **claus** en la porta. **Jamai** sera la mateixa. Tin en conte que cada volta que tu pertis la **pacincia**, deixes **ciatruis** exactament com les que aci veus. Tu pots **insultar** ad alguna persona i retirar lo dit, pero la forma en que ho hages fet li deixarà una senyal que **perdurarà** per a sempre.

Adaptacio i traduccio al valencià d'una rondalla treta de www.gratisweb.com

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)	psiquiques i afectives que condicionen la conducta de cada individu positiva o negativament.	Sugerir/ aconsellar/ insinuar: Propondre sotilment una idea ad una atra persona
Bossa: Sac que pot confeccionar-se en diferents materies destinat a guardar, en general, tota classe d'objectes.	Insultar/ faltar/ vexar: Ofendre en paraules o gests.	Trentaset: Numeral cardinal compost que se forma per l'unio dels numerals trenta i set.
Cicatriu/ costuro/ ferida/ marca/ senyal: En sentit figurat, impressio que deixa en l'anim alguna experiencia o sentiment negatiu.	Jamai/ mai: Que no ocorre en cap moment.	Per a formar un numeral compost, les decenes i les unitats s'escriuen juntes (trentaset), en canvi, les centenes s'escriuen separades (doscents quarantatres), i tambe separat el numero mil (cinqüantamil noucents huitanta).
Clau/ tacha: Peça metalica, prima i de diversa llargaria, que te una punta que penetra en el material al que se vol fixar quan se colpeja el seu cap en un martell.	Pacincia/ aguant/ tolerancia: Virtut o capacitat per a soportar en resignacio desgracies, treballs, ofenses, etc	
Geni/ caracter: Conjunt de qualitats	Perdurarà de perdurar/ mantindre's: Continuant sent o existint en el transcórrer del temps.	

Solucio: Verticals: 1. ARREDONIR 2. OMBREJAR
1. AMFORA 2. QUARESMA 3. ROMBOEDRE 4. FAENER 5. CANDIDEA 6. ONEJAR 7. TENDRAL 8. CAPTIVERI

I RECORDA... La nostra primera paraula es **arredonir**. L'accio i efecte d'arredonir es **arredoniment**. Es **arredonit** lo que te forma aproximadament redona. La qualitat de redo es **redonea**. Eixemples: *Els panets arredonits son tipics del meu poble / El yayo Tomas estava satisfet de la redonea de la seua pancha.*
La nostra segona paraula es **ombrejar**. Una **ombra** es la privacio de llum en un lloc per l'interposicio d'un objecte entre el foc de llum i dit lloc. A una compostura feta de manera rudimentaria per a produir ombra se li diu **ombrage**. Se diu **ombrejat** al lloc en el que fa una ombra agradable. S'aplica **ombradiç** o **ombros** a l'arbre, construccio, etc. que fa molta ombra, o al lloc de poca llum en el que freqüentment hi ha ombra. Tambe al lloc de poca llum o en ombra excessiva o desagradable se li diu **ombriu**. Una extensio gran d'ombra es una **ombrada**. Eix. *Dona gust en estiu passejar per esta albereda ombrejada / La casa vella era ombriu i estava plena d'humitat.*